

νους λαούς στην ύποταγή τους όπου πολύ, πολύ θα επιθυμούσαμε να τους είχαμε σήμερα, κ' ε-
μείς, και όπου άσυνεπείς, και εάν δεν ήξερω τι
να είπω, το έχομε κηρύξει τούτο επανειλημμένως
και μεγαλοφώνως. 'Αν έμείς σήμερα ήθελ' έχομε
τη Βουλγαρία στην ύποταγή μας, ένα μέρος ή
και όλη, θα την έδιναμε στους νοικοκυραίους με
το καλό; 'Όχι τη Βουλγαρία, αλλά μήτε και
τον πλέον άχρηστον σκόπελο του Αιγαίου θα
έδιναμε χάρισμα και με το καλό κένερό; για
όσο πολλά και μεγάλα και ιερά δικαιώματα
κ' αν ήθελ' έχη.

Σήμερα δεσπόζει ή πολιτική της Ρουσίας, ή
πολιτική του Λοβανώφ. Αυτή ή πολιτική δεν
εξηγείται παρά με 'κεινο' που θα είπω παρακά-
του. Τότες με τα 'Αρμενικά ήτουν μια καλή
ευκαιρία για να εισβάλη ή Ρουσία στην Τουρ-
κικήν 'Αρμενία και πάρη στην προστασία της
τους 'Αρμένιους κ' έμποδισή τον έξολοθρευμό
τους. Και όμως δεν το είχε κάμει. Η 'Αγγλία,
απ' ό,τι έφάνινον, δεν θα έναντιόντουν σε
τούτο. Κι' αφού ή 'Αγγλία δεν θα έναντιόνο-
ντουν, κένενας άλλος δεν ήθελε έναντιωθή.
Στην 'Αγγλία, λαό και κυβέρνησι, σε 'κείνη
την περίστασι, άπάνου σε κάθε άλλο αι-
σθημα συμφεροντολογικό, είχε επικρατήσει το
αίσθημα της φιλανθρωπίας. Στην Ρουσία όχι.
Και μήτε σε κένενα άλλο έθνος ευρωπαϊκό είχε
εκδηλωθεί ή συμπάθεια και ο πόνος για το πα-
θημα των 'Αρμένιων όσο είχαν εκδηλωθεί στην
'Αγγλία. Το περιστατικό τούτο άποδειχτει τους
'Αγγλους άνωτερον ήθικώς απ' όλους τους άλ-
λους. Ένωσά πάντα ή το μορφωμένο μέρος του
έθνους. 'Αν οι Ρούσοι ήθελ' έχομε τα φιλάνθρω-
πα και γενναία αισθηματα των 'Αγγλων, ως
και στην περίστασι 'που δεν ήθελε τους συγχω-
ρεθεί από την Ευρωπαϊκήν ολομέλεια να προ-
σκητήσουν την Τουρκικήν 'Αρμενία, ήθελε ένε-
ργήσουν για να ιδρυθή μια ανεξάρτητη 'Αρμενία
σχηματισμένη από τας 'Αρμενικάς επαρχίας
και των δύο κρατών, και της Τουρκίας δηλ. και
της ίδιας της Ρουσίας. Ο Μουραβιέφ άκολουθεί
την πολιτική του Λοβανώφ, το πιθανώτατο έπει-
δή την εύρηκε έτοιμη κ' επειδή δεν θέλει να
κάμει τον κόπο ή δεν έχει το θάρρος να ζητήση
κ' εύρη μιάν άλλη καλύτερη και φιλανθρωπότε-
ρη. Αυτός έμπιστεύεται στην όρθοκρίσις του προ-
κατόχου του, κ' όσο για αισθήματα, έχει κ'
αυτός τα αισθήματα 'που έχει ή πλειονότης
στον κόσμο, κ' όπου έχομε κ' όλοι οι διπλωμά-
ταις κ' όλοι οι ήγεμόνες, με λίγαις εξαιρέσαις.
Πάντα σχεδόν εκείνοι 'που προσκαλούνται σε
ένα κράτος να κυβερνήσουν, αν δεν έχομε προ-
καλεστεί επίτηδες για ν' άκολουθήσουν μιάν νέα
ή μιάν αντίθετη πολιτική, άκολουθών στα τυ-
ποά την πολιτική 'που εύρηκαν, και δεν την
άλλαζομε παρά σε μιάν άπόλυτην ανάγκη. Ο
Μουραβιέφ δεν θέλει να ριψοκινυνέψη και να
ανάδεχτ' ήλίκαιρη την εύθυνη μιας νέας πολι-
τικής όπου θα έμπορούσε πιθανώς να έχη κακάς
συνέπειας για το κράτος όπου κυβερνάει. 'Ετυχε
'που τα δύο αντίζηλα έθνη, Γαλλία και Γερμα-
νία, να έχομε ένα συμφέρον για να κολακεύουν
και για να υπηρέτουν την πολιτική της Ρουσί-
ας, όποια κ' αν ήθελ' ήναι αυτή ή πολιτική.
Η Γαλλία κ' η Γερμανία, για τη θέσι της, αφού
Γερμανία και Ρουσία είν' ένωμένες, βρίσκεται
ύποχρεωμένη να ήν' ένωμένη κ' αυτή. 'Επομένως
και ή 'Αγγλία και ή 'Ιταλία για να μη μείνουν
μοναχικά και για να μπουρουν να συνεργάζονται
στην περίστασι με τους άλλους. 'Εμείς δεν θέ-
λαμε να τα νοιώσωμε τούτα, μολοπού ήταν τό-
σο φανερά, άλλ' άπαιτούσαμε ν' αλλάξη την
πολιτική της ή Ρουσία για χάρι δική μας, ή
να καταφρονέσουν τη φιλία της Ρουσίας ή Γαλ-
λίας και ή Γερμανία, ή να κηρύξουν όλων των
πόλεμο ή 'Αγγλία και ή 'Ιταλία, για να δυνή-
θωμε έτσι να πάρωμε έμεις την Κρήτη. Μεγα-
λότερος παραλογισμός, και μεγαλύτερος, ήρω-
σμός, και μεγαλύτερη δεν ήξερω πως να την
είπω από τούτη, δεν έμπορούσε να γένη. Σάν
να ελέγαμε, και τί μας μέλλει έμάς για τα
συμφέροντα τα δικα τους; Και σάν να ελέγα-
με όπως το συμφέρον το δικό μας, για όσο μι-
κρό, είναι πάντα άνωτερο απ' όλα τα άλλα
συμφέροντα μικρά ή μεγάλα όλης της Ευρώπης.
Και σάν να ελέγαμε όπως όλοι οι άλλοι χρεω-
σιάν να έχομε υπ' όψιν τους και να σέβονται το
δικό μας συμφέρον κατά προτίμησι και με τη
θυσία κάθε άλλου συμφεροντος δικού τους. Και
σάν να ελέγαμε όπως πρέπει και έχομε χρέος να

κυντάξουν με κάθε τρόπο να συμφωνήσουν μετα-
ξύ τους για τη δουλειά τη δική μας,
κ' όπως, μη συμφωνώντας, και πάλε έχομε χρέ-
ος να πιαστούν και γίνουν μαλλιά κουβάρια και
χαντακωθούν όλοι, φτανει να πάρωμε έμεις την
Κρήτη. 'Αλλά ή πολιτική της Ρουσίας είναι
μια άτιμη ή μια άσυνετη πολιτική. Μπορεί να
ήναι, και το παραδέχομαι κ' εγώ όπως είναι.
'Αλλ' αυτή είναι τέλος πάντων ή πολιτική της
Ρουσίας σήμερα, και θα είναι ο Θεός το ξέρι
ως ποτε. Κι' αφού είν' αυτή, κ' αφού ή Ρουσία
δεν έννοει για το παρόν να την αλλάξη, κ' ά-
φου Γαλλία και Γερμανία, για την αντίζηλια
τους και για τα συμφέροντά τους, είν' ύποχρεω-
μένες να άνέχωνται εκείνην την πολιτική, κ'
αφού μήτ' αυτές δεν έννοούν να θυσιάσουν τα
συμφέροντά τους προς χάρι του ενός ή του άλ-
λου, δεν έπρεπε να γίνεται άλλος λόγος, και ή-
τουν περιττό να επιμένωμε. Χειρότερη περίστασι
για να κάμωμε 'κεινο' που εκάμωμε δεν έμπορού-
σε να είχαμε διαλέξει. Η Ρουσία θέλει τη φι-
λία της Τουρκίας, και την άποδειξει την έχομε
στά 'Αρμενικά. Γιατί τη θέλει; Δεν το έχει έμ-
πιστευτεί σε κένενα. Και ή Γαλλία και ή
Γερμανία θέλουν τη φιλία της Ρουσίας για
'κεινο' που ξέρουν' όλοι κ' όπου μήτε κ' αυτές
το κρύβουν, ή και για κάτι άλλο ακόμα 'που ε-
μείς δεν το ξέρωμε, και την άποδειξει και για
τούτο την έχομε στα ίδια τα 'Αρμενικά. Είχα-
με ιδεί όπως ή Γαλλία και ή Γερμανία, δυνά-
μεναι να ένωθούν με την 'Αγγλία και 'Ιταλία
και συντρέξουν μαζί χωρίς καμμία ζημία τους
σε ένα έργο φιλάνθρωπο, σάν εκείνο της σωτη-
ρίας του 'Αρμενικού λαού, δεν το είχαν κάμει,
αλλά είχαν προτιμήσει να ύποστηρίξουν την πο-
λιτική της Ρουσίας. Ρουσία, Γερμανία, Γαλλία,
ήναι ή τρεις πρώταις στερηναίς δυνάμεις της
Ευρώπης, δικόσια εκατομμύρια πληθυσμός, κ' αν
προσθέσωμε ('που πρέπει να προσθέσωμε) και την
Τουρκία, γίνονται τέσσαρες. 'Ομπρός σε μια τέ-
τοιαν ένωσι, καθις άλλη ένωσι δε ήθελε άξίζει.
Για τούτο ως και ή 'Αυστρία, σε περίστασι γε-
νικού Ευρωπαϊκού πολέμου, αν ήτουν δυνατόν να
γίνη τέτοιος πόλεμος καθώς είναι τα σήμερα τα
πράγματα, θα έπήγαινε ακόμα ως και στην
περίστασι 'που ή Γαλλία ήθελε φύγει και πάει
με το ενάντιο μέρος. 'Εμείς πάντα όνειρευόμαστε
και περιμένομε αυτόν τον γενικόν πόλεμο και το
γενικό άνακάτωμα και το μαλλοτραβήμα, χωρίς
κ' να σκεπτόμαστε αν ύπάρχει ο λόγος και αν
ύπάρχει ή πιθανότης να γένη. 'Οταν λέμε γε-
νικόν ευρωπαϊκόν πόλεμο, δεν μπορούμε βέβαια
να έννοούμε άλλο παρά το να μοιρασθ' όλη ή
Ευρώπη, ή τουλάχιστον τα μεγαλύτερα κράτη,
σε δύο έθρικά στρατόπεδα 'που να πολεμήσουν
το ένα με το άλλο. 'Αλλά για ποιόν άφορμή
θα ήτουν πιθανό τούτο να συμβή; 'Εγώ δεν
βλέπω καμμία. Φιλόδοξα σχέδια και όρεξι άρ-
κετή για κακάκτησι τόπου ευρωπαϊκού 'που να
τας ύποχρεώση να έκτελούν σε έναν πόλεμο,
δεν έχομε μήτε ή 'Αγγλία μήτε ή Γερμανία
μήτε ή 'Αυστρία, και ή καθεμία απ' αυτές
τας τρεις εύχαριστιέται να καθεται ήσυχη στην
άγκυρή της. 'Αλλά μήτε και ή Ρουσία σήμερα
έχει τέτοιο σχέδιο και τέτοιαν όρεξι αφού την
είδαμε όπως σε δύο περίστασαις έχει ύποστηρί-
ξει την Τουρκία και έχει ύποχρεώσει και τους
άλλους να την ύποστηρίξουν. Στην περίστασι
των 'Αρμενικών, ή Ρουσία θα έμπορούσε να
είχ' έμπει στην Τουρκικήν 'Αρμενία, και όμως
δεν το είχε κάμει. Μένουν ή Γαλλία και ή 'Ιτα-
λία. Η πρώτη περιμένει την εύκαιρία για να δυ-
νηθή να πάρη την 'Ασιατική και Λοραίνα ή
δεύτερη, το 'Ιταλικό Τυρόλο, ίσως και κ' η
αλλη. 'Αλλά αίτια γενικού ευρωπαϊκού πολέμου
μήτε το ένα μήτε το άλλο απ' αυτά τα δύο
ζητήματα θα ήτουν δυνατόν να γένη. Κένενας
από τους άλλους δεν έχει συμφέρον να βοηθήση
την 'Ιταλία για να πάρη το Τυρόλο, μήτε και
τη Γαλλία για να πάρη την 'Ασιατική και Λο-
ραίνα, επειδή λείπει το αντίσταθμισμα, λείπει
δηλ. το ανάλογο συμφέρον των άλλων για να
έκτεθούν και βοηθήσουν με κιντυνο και ζημία
τους. 'Εξαιρώντας αυτά τα δύο έκκεντρα ζητή-
ματα, 'που είναι της ημέρας, κ' όπου όμως δεν
ύπάρχει περίστασι για να άνακινωθούν, ή Ευρώ-
πη είν' όλη συμφωνή να σεβάσθ' και διατηρή-
σ' το καθετίς, επειδή μήτε κένενα συμφέρον
έχει μήτε ύπάρχει ένα έκκεντρο δικαιολόγημα 'που
να την ύποχρέων' άποφασίσ' να το μεταβάλ-
η. Ένωσά το καθετίς σε αυτήν την Ευρώπη.
Μόνον ή Ρουσία είχε το συμφέρον και είχε

προσπαθήσει δύο-τρεις φορές τούτον τον ύστε-
ρον αιώνα να το μεταβάλη προς ζημία της
Τουρκίας και όφελος δικό της, αλλά σήμερα ως
κ' αυτή, καθώς είδαμε, έχει εγκαταλείψει το
παλαιό της σχέδιο. Κι' αν για ότι άποδίδει
την Τουρκία ήθελ' ήναι δικαιολογημένη ή μετα-
βολή για την αίτια των 'Αρμενικών, ή Ευρώπη
όμως σήμερα βρίσκεται στην άνικανότητα να
το πράξη, επειδή ή Ρουσία ή ίδια με την νέα
πολιτική της, βοηθούμενη κ' από τας περιστάσαις,
τους έχει παραλύσει όλους. Είναι και το ζήτημα
της Πολωνίας, είναι ίσως και κάποιον άλλο άλ-
λά ως κ' αυτό είναι ζήτημα άλχημονημένο, και
μήτε αυτό μήτε κένενα άλλο θα ήτουν δυνα-
τόν, ως εκ της φύσεώς του, να γένη άφορμή γε-
νικού ευρωπαϊκού πολέμου. Η άρχή των έθνη-
κοτήτων, όπου είναι μια άρχή υπό κάποιαν έπο-
ψι δίκαιη και όρθή, είν' άναγνωρισμένη σήμερα
και είναι σεβαστή, αλλά είν' άναγνωρισμένη και
είναι σεβαστή από τους λαούς, όχι όμως κ' από
τας κυβέρνησαις τους. Και μήτε είν' άναγνωρι-
σμένη και είναι σεβαστή ή άρχή εκείνη σε μιάν
έκτασι και σε έναν βαθμό 'που να φανατισθούν
οι λαοί και σηκωθούν και ύποχρεώσουν τας κυ-
βέρνησαις να δώσουν στον καθέναν το δικό του.
Τούτο 'που λέω είναι γεγονός και είν' άποδειγ-
μένο. Κι' αν το αίσθημα του έθνισμού το έχομε
όλοι οι ευρωπαϊκοί λαοί και το έχομε άναπτυγ-
μένο ως και περισσότερο κάποτες απ' ό,τι θα
ήτουν δική, κένενας όμως από τους λαούς δεν
σκέπτεται να κινυνέψη και να θυσιάση τίποτα
από δικό του για τον έθνισμό και την έθνικην
ένότητα και άποκατάστασι του έθνους. Είναι ά-
κριβώς εκείνο 'που συμβαίνει και στην ιδιωτική
ζωή. Ποιός πάει να κινυνέψη και να θυσιάση
τίποτα για τον άλλον χωρίς να έχη αυτός ο ί-
διος ένα συμφέρον; Κι' αν ύπάρχουν παραδείγ-
ματα για τούτο, αυτά τα παραδείγματα δεν
είναι παρά εξαιρέσαις, καθώς εξαιρείς ήτουν ή
συμμετοχή των Γαριβαλδινών και των άλλων
φιλελευθέρων στον έδικό μας πόλεμο με τους
Τούρκους. Μπορεί με τον καιρό και με την ήθι-
κή πρόοδο της άνθρωπότητος τα πράγματα ν'
αλλάξουν και να γένη κένενας εκείνο 'που σή-
μερα είν' εξαιρέσι, μολοπού εγώ πολύ άμφιβάλλω
και για τούτο. 'Αλλά σήμερα όμως όπου μιλού-
με ή κατάστασι είν' αυτή. 'Εκείνο 'που έχει
κάμει ή Ευρώπη για 'μάς, και σε 'κείνη μάλι-
στα την έποχή, είναι πολύ, και πρέπει να το
χρωστώμε όχι μόνον στην καλή θέλησι της Ευ-
ρώπης, αλλά και στην καλή τύχη τη δική μας.
'Αν στην 'Αγγλία και στη Γαλλία ήθελε βρε-
θούν άλλοι κυβερνήταις από 'κεινους όπου έτυχε
κ' εύρίθηκαν τότες, κ' αν αντίς του Κάρλου
δέκατου ήθελ' ήναι ο Ναπολιών τρίτος (για να
μη είπω ο Μέττερνιχ) κ' αντίς του Κάνιγκ ή-
θελ' ήναι ο Πάλλμερστον (για να μη είπω ο
Βίσμαρκ), το πιθανώτατο δεν θα είχαμε λάβει
τίποτα. Κι' αν ο Κάρλος ο δέκατος ή ο Κάνιγκ
ήτουν δυνατόν να είχαν προειδεί όπως θα έκυ-
βερνιόμαστε καθώς έχομε κυβερνηθεί ως τώρα
κ' όπως θα εκάναμε και τούτο το ύστερο 'που
έχομε κάμει, με 'κειναις τας περιστάσαις και με
'κεινους τους όρους, άμυαρόνωντας με τη διαγω-
γή μας τα άνδραγαθήματα των πατέρων μας
του 1821, είναι βέβαιο όπως δεν θα μάς είχαν
δώσει τίποτα μήτ' αυτού. . . . Μια περίστασι και
μόνη στον καιρό τον έδικόνε μας, κατά τη
γνώμη μου, θα έμπορούσε να γένη αίτια γενικού
ευρωπαϊκού πολέμου, και για αυτή την περίστα-
σι θα λάβω άφορμή να μιλήσω εν έκτάσει πα-
ρακάτου όταν θα μιλήσω και για την πολιτική
του Λοβανώφ. 'Όσο για το δικό μας άνατολι-
κό ζήτημα, και πολιτική αν δεν είχε αλλάξει ή
Ρουσία, έχομε τρία πρόσφατα παραδείγματα
για ν' άποδείξωμε όπως μήτε κ' αυτό το ζήτη-
μα θα έμπορούσε να γένη αίτια γενικού ευρωπα-
ϊκού πολέμου. Στην περίστασι του 1828 ή
Ρουσία είχε φτάσει στην 'Αδριανούπολι κ' έ-
πειτα είχε ύποχρεωθεί να γυρίση όπισω. Στην
περίστασι του Κριμαϊκού πολέμου ή Ρουσία,
με όσα κ' αν είχε προσπαθήσει, δεν είχε κατα-
θάσει να εύρη σύμμαχο, και είχε τελειώσει ή ύ-
πόθεσι με τη συνθήκη του Παρισίου 'που οι
σύμμαχοι 'Αγγλίας και Γαλλίας είχαν ήδη βάλει.
Στην περίστασι της του πολέμου του 1878
μήτε τότες ή Ρουσία είχε εύρει σύμμαχο και
μήτε είχε προσπαθήσει να μεταβάλ' ή Ρουσία
και ή Τουρκία και ή Ρουσία είχε ύποχρεωθεί να
δωχ' ή συνθήκη του 1878 είχε ύποχρεωθεί
στο Βερολίνο. 'Όσο 'που τώρα ύστερα, καθώς εί-
δαμε, ή Ρουσία στο πείσμα της Ευρώπης κ'
αφού είδα όπως με την παλαιά πολιτική

δεν κατορθώνει τίποτα, άλλαξε πολιτική κ' έκαμα στενή φιλία με την Τουρκία. Μόνον τον καιρό του Βοναπάρτε είχε υποχρεωθεί ή άλλη Ευρώπη να ένωθι για να τον πολεμήση. Έπρεπε να έρθη σήμερα ένας άλλος Βοναπάρτε, με τα φιλόδοξα και κατακτητικά σχέδια εκείνου, με τη στρατηγική του ικανότητα και με τί θέσι του σαν αρχηγού μεγάλου κράτους, για να συμβή πάλι το ίδιο και για να μοιραστή ή Ευρώπη σε δύο. Άλλά και σε αυτή την περίπτωση είναι πολύ άμφιβολο αν έμεις θα είχαμε κανένα κέρδος, για όποιο από τα δύο μέρη κι αν ήθελε υπερισχύσει. Αύτον τον γενικόν ευρωπαϊκόν πόλεμο τον επερίμεναμε και τώρα ύστερα για να δυνηθούμε να πάρουμε την Κρήτη. Και πόν επερίμεναμε και τον έζητούσαμε να γένη έπίτηδες για μ'ας και για να μωρέσουμε να έγκαινώσουμε με το μέσον του Βάσσου την ευνομία και την ταξί και τη δικαιοσύνη εκεί. Μεγάλος και άγιος σκοπός, όπου άξιζε βέβαια να μωρευθώ ή Ευρώπη σε έναν γενικόν πόλεμο και να πεσοκοπη για τοϋτο. Είχαμε λάβει την τύχη να ιδούμε και το αντίγραφο μιανής αποφάσεως του δικαστηρίου του στρατού της κατοχής, ύπ' αριθ. 1, που έκταδικάζε έναν κλέφτη, και που είχε φροντίσει ο Βάσσος να το στείλν έγκαιρώς και είχε δημοσιευθεί με περηφάνεια από τας έφημερίδας μας! Η Γαλλία κολακεί ή τη Ρουσία και ίσως να της ύπόσχεται ύποστήριξι σε τίποτ' άλλο· αλλά σε τί; Για ν' άποφασίση ή Ρουσία να κάμη έχθρδ τη Γερμανία προς χάρι της Γαλλίας χρειάζεται πολύ. Μερικοί στο πληθυσμα αυτο Γαλλίας και Ρουσίας βλέπουν το σχέδιο μιάς συμμαχίας για τη λύσι του ανατολικού ζητήματος, με τη συνδρομή και της Αουστρίας και Γερμανίας. Δεν θα ήτουν άπιθανο τοϋτο, και θα το έπίστευα κ' εγώ, αν δεν έβλεπα τη στενή φιλία που ένώνει σήμερα τον Σουλτάν με τη Γερμανία και τη Ρουσία. Και δεν είναι φιλία μόνον με λόγια αυτή, αλλά είναι φιλία με πράγματα και με καμώματα· κι ό χι με πράγματα και καμώματα μικρά· ή με τρις σημασίας, καθώς θα ήτουν ή ύπόθεσι της Κρήτης, άλλα σημασίας μεγάλης καθώς είναι ή ύπόθεσι του εξολοθρευμού των Αρμενιδων. Είλικρινής φιλία με τον Σουλτάν και σχέδιο λύσεως του ανατολικού ζητήματος (για το παρόν τουλάχιστον) δεν συμβιβάζεται. Το πρώτο είναι γεγονός άποδειγμένο και αναμφισβήτητο· το δεύτερο είναι μιά βέβαιη εικάσια που εξουδετερόνεται από το γεγονός εκείνο. Μπορεί, και με όλα αυτά, να σφάλω· αλλά έτσι είναι ύποχρεωμένος εγώ σήμερα να κρίνω και να συμπεράνω. Συμμαχία μεταξύ Γαλλίας και Ρουσίας έναντιον της Γερμανίας φαίνεται πολύ άπιθανη και σχεδόν άπίστευτη. Η Γερμανία σε τέτοια περίπτωση θα είχε βοηθούς την Αουστρία, την Τουρκία, την Ιταλία και την Άγγλία, έπειδή είναι φανερό όπως ένας από τους σκοπούς εκείνης της συμμαχίας θα ήτουν και ή κατάλυσι του Τουρκικού κράτους. Συμμαχία μεταξύ Γερμανίας και Ρουσίας για άλλους σκοπούς, αυτό θα ήτουν πιθανώτερο. Η Γαλλία προετοιμάζεται στρατιωτικώς από ένα μέρος, κολακεί ή τη Ρουσία από το άλλο. Δεν είναι δύσκολο ή Γαλλική κυβέρνησι με τοϋτο να θέλν να δημοκοπή για να παρηγοριέται ο κόσμος της και να έχη την ύπομονή να περιμένη. Το ίδιο κάνει και ή Ιταλική κυβέρνησι, και το ίδιο έκαναμε πάντα κ' έμεις από τον καιρό της μεταπολιτεύσεως ως στην ώρα που έχασε και ή ίδια ή κυβέρνησι τα μυαλά της κ' έβγήκε με το σπαθί στο χέρι. Για ν' άποφασίση ή Γαλλία να κάμη τον πόλεμο μεναχή της έναντιον της Γερμανίας, καθώς τον είχε κάμει τα 1870, δεν θα το άποφασίσει ποτέ· και το δηλογοει και ή ίδια και δίνει να το έννοήση τοϋτο και στον λαό της με τη συμμαχία που σ' αλήθεια ή στα ψέμματα προσπαθεί να κάμη με τη Ρουσία. Κι αν ή Γαλλική κυβέρνησι δεν δημοκοπεί, τότες θα είπει όπως περιπαίζεται από τη Ρουσία. Όσο για την Ιταλική κυβέρνησι που την έχουν μπάσει στον χορό της τριπλής συμμαχίας και την ύποχρεούσαν να ξεδεύη τα μαλλοκέφαλά της, αν δεν δημοκοπεί κ' εκείνη, θα είπει όπως περιπαίζεται από τη Γερμανία. Όζω κι αν είν ο σκοπός της και το κάνει για να μωρή να δικαιολογή τη διατήρησι της στρατού που θα τη χρησιμοποιεί προς ύποστήριξι της και προς ύποστήριξι της δικαιοσύνης σε μιά περίστασι, που δεν θα ήτουν άπιθανή επανάστασις των δημοκρατικών. Δεν βλέπω ποίο κέρδος θα έμπορούσε να έχη ή Ιταλία από την τριπλή συμμαχία. Σε περίστασι ενός πολέμου των τριών συμαχών με

τη Γαλλία, αν ο πόλεμος έλάβαινε καλήν έκβασι για τους τρεις συμαχούς, ή Ιταλία θα άνταμείδοτον παίρνοντας τη Σαβόγια, ίσως και την Κόρσικα. Άλλά πώς είναι δυνατόν να γένη αυτός ο πόλεμος; Η Γερμανία δεν έχει κανένα συμφέρον για να τον προκαλέση· και ή Γαλλία πάλι, για να το κάμη, θα ήτουν ανάγκη να έχη κι αυτή σύμμαχον δυνατόν όπου δεν βλέπω σε ποίο μέρος θα τον εύρισκε. Ποιός από τους άλλους θα ήτουν τόσο τρελλός για να μωρευθώ σε έναν πόλεμο τέτοιον, όπου ή έκβασι του θα ήτουν άμφιβολη, για τον σκοπό να πάρη ή Γαλλία την Άλσατία και Λορραίν; Κι αφού ή περίστασι ενός πολέμου με τη Γαλλία είναι πάρα πολύ άπιθανη, δεν βλέπω ποιά άλλη περίπτωση θα έμπορούσε να παρουσιασθί για να δυνηθί ή Ιταλία να ώρηλθθί κάτι και άποζημιωθί για τας θυσίας όπου σήμερα είν ύποχρεωμένη να κάμη. Και δεν βλέπω με ποιον τρόπο θα έκατόρθωνε να λαβη το Τυρόλο από την Αουστρία ή να λάβη κάτι άλλο στην Ευρώπη ή όζω από την Ευρώπη. Η τριπλή συμμαχία δεν είναι άλλο παρ' ένα σκιάχτρο προετοιμασμένο από τον Βισμαρκ και προωρισμένο να έμποδίση τη Γαλλία να κουνηθί θά έλεγα όπως ο Βισμαρκ να είχα προβλέψει και για την περίστασι μιάς συμμαχίας της Γαλλίας με τη Ρουσία. Άλλά τοϋτο δεν το έλω, έπειδή τέτοια περίστασι είναι πολύ άπιθανη, και έπειδή σε τέτοια περίστασι θα έπαρουσιάζονταν άμέσως και χωρίς προηγούμεναις συμφωνίας οι συμαχοι για τη Γερμανία.

Ενώ που ή θέσι των πραγμάτων στην Ευρώπη ήτουν αυτή που έξεθεα, ενώ έξεραμε πως ή Ρουσία για ένα ή άλλο συμφέρον όπου δεν μ'ας είναι γνωστό ύποστηρίζει την Τουρκία και την άκεραιότητα της Τουρκίας, ενώ έξεραμε όπως Γαλλία και Γερμανία ύπηρετούν αυτήν ήν πολιτική της Ρουσίας, ενώ έξεραμε όπως ή Αουστρία, για τη θέσι της, είν ύποχρεωμένη να πηγαίνη ξοπίσω κι αυτή, έμεις χωρίς να μιλήσωμε με κανέναν και χωρίς κανέναν να μ'ας ύποσχεθί μιάν ύποστήριξι, έσχεδιάσαμε να πάμε να πάρωμε κατοχή στην Κρήτη εν όνόματι του ήφελού μας Κυρίου, κάνοντας τον συλλογισμό όπως ή ή Ευρώπη θα σεβαστεί το τετελεσμένο γεγονός, ή ή Άγγλία με την Ιταλία, που συμπαθούν προς έμάς κι όπου άναγνωρίζουν το μεγάλο μας το δική, θα κηρύξουν τον πόλεμο των άλλων για την άγάπη τη δική μας και για να μωρέσουμε έμεις να κρατήσωμε άνεμόχλητα την Κρήτη. Ητουν λογαριασμός κατωμένος από τους μεγάλους πολιτικούς μας κι από τους σοφούς κυβερνήτας μας, δύο και δύο κάνουν τέσσαρα, όπως ή το ένα ή το άλλο έπρεπε να συμβή, και μάλιστα το πρώτο, αφού ή δυναστεία μας συγγενεί με τας τρεις μεγαλύτερας αυλίας. Η Ευρώπη μ'ας έπροσκάλεσε να φύγωμε και να δαχτούμε για ικανοποίησι μας την άυτονομία της Κρήτης· με την πρότασι και την προσφορά αυτή ή Ευρώπη έδειξε όπως δεν ήθελε να μ'ας κάμη να γυρίσωμε όπισω ντροπισμένοι· τοϋτο μωρεί να το έκανε και για χάρι της δυναστείας· αλλά πώς και γιατι να γυρίσωμε όπισω αφού ή όμοφωνία της Ευρώπης ήτουν φαινομενική, ή αφού τουλάχιστον δεν είχαμε την άποδειξι πως να μη ήτουν τέτοια, κι αφού έπαίζοτον παιγνίδι, κι αφού ή Άγγλία έτοιμάζε να στείλν στην Κρήτη στρατό για να ύποστηρίξη τον Βάσσο και την επανάστασι; Εκείναι τας ήμέραις είχαν παρατηρηθεί και μακρὰ στον όρίζοντα προς το μέρος της Μάλτας από μερικούς πατριώτας μιά πηννταριά κομμάτια καράβια που έρχονταν κατά έδω. Έπειτα άποδείχτηκε όπως ήταν κατή σύνημα τοϋ μαϊστρου που έμιαζαν με καράβια. Έμεις είχαμε πάρει την άπόφασι και είχαμε όλοι όρκιστεί να πιστεύωμε ό,τι μ'ας έρεσε, αλήθεια ήτουν ή ψέμα, πιθανό ή άπιθανο· κι ό,τι δεν μ'ας έρεσε, να μη το πιστεύωμε. Και να πιστεύωμε όχι μόνον ψέμματα πλασμένα άπ' άλλους, αλλά και ψέμματα πλασμένα από τους ίδιους έμάς όπου τά έπλάθαμε για άπλή παρηγοριά, και σαν εκείνους όπου προσπαθούν με το πιστό να διώξουν τας κακάς έγνοιαις, κι όπου έτελείονε έπειτα να μένουν έντυπωμένα στον νου και τη φαντασία μας σ'α να ήταν αλήθειαις. Κάθε φάσι έμωυ διπλωμάτη ή πολιτικού που να ήτουν άυτοί για τη δουλειά μας, την άγκυλιά μας, χαρά και με περηφάνειαν ήν είδίσκαμε σε όλους, και την έφημερίαν μας· αυτή σαν να ήν άπλή που έγγυότουν για την έπιτυχία του σκοπού μας· κάθε φάσι που να ήτουν ενάντια την έκταφωσιν μας, την έμωυσαμε, και δεν την έμετρούσαμε

για τίποτα· και κάθε φάσι που να ήτουν άμφιβολη ή κι όπου τελείως να μη μ'ας άπόβλεπε, έμεις εύρίσκαμε πολύ εύκολα τον τρόπο να την έρμηνεύωμε πάντα προς το συμφέρον μας. Ός και σε κάποια πολιτικά συμβάντα όπου δεν είχαν καμμία σχέση με το ζήτημα το δικό μας έμεις έξετρυπώναμε με πολλήν έπιτηδείότητα αυτήν τη σχέση όπου ήτουν πάντα, έννοείται, προς το δικό μας συμφέρον. Αφού είδαμε όπως οι Ευρωπαϊκοί στόλοι ένωμέναι είχαν βομβαρδίσει δύο και τρεις φορές της επαναστάταις, κι αφού είδαμε όπως οι Σκοτσέζοι δεν ήθελαν για να λάβουν τη μεγάλην εύχαρίστησι και την τιμή να σφίξουν το χέρι του Βάσσου, αλλά για να γνωριστούν με τας χανούμισσαις, κι αφού είδαμε όπως ή Άγγλική στόλος δεν έπαρουσιάζοτον για να βιάση τα Δροδανέλια, θα έμπορούσαμε να είχαμε δεχτεί και να είχαμε ύπακούσει στην πρόσκλησι της ένωμένης Ευρώπης· αλλά έβάλαμε βάσι στας δυνάμεις μας όπου ήταν κάτι μεγαλύτερας από κείναις των Τούρκων, έβάλαμε βάσι στην άνδρεία των στρατιωτών μας σε αντίθεσι με των Τούρκων την άνανδρεία, έβάλαμε βάσι στην άναμφιβολή έμπειρία και ύπεροχή των έδικών μας των αρχηγών, έβάλαμε βάσι στην επανάστασι που με την πρώτη μας μάχη, ήθελε ξεπάσχη στην Κωνσταντινούπολι, κ' έβάλαμε βάσι και στη βοήθεια που θα μ'ας έδιναν ή Σερβία και ή Βουλγαρία, έπειδή δεν ύπάρχει άμφιβολία όπως θα εκύτταζαν να ώρηλθουν κι αυτές από την καλήν εύκαιρία που έμεις τους έπρομηθεύαμε. Αλήθεια δεν είχαμε μιλήσει και συμφωνήσει μεζήτους, αλλά τοϋτο έπειτα θα ήτουν φυσική και άναγκαια συνέπεια. Ίσως κάποιοι από μ'ας να έβάλαμε βάσι και στα έκτατομύρια, τα περισσότερα σε χρυσάφι, που θα μ'ας έμπαιναν κι όπου θα έρχονταν κατ' εύθειαν στα ίδια μας τα χέρια από τους άπανταχού φιλότιμους όμογενείς, βεβαιωμένους από μ'ας σε τρόπο που να μη τους μένη ή παραμικρή άμφιβολία για το ώραίο και το άλαθευτο της μεγάλης έπιχειρήσεως. Έπειτα, το κυριώτερο, κ' ένα άλλο· ήτουν άδυνατο· που με τας πρώταις μάχαις μας, είτε ένικούσαμε είτε όχι, να μην ήθελε έξεγεροθί στην Ευρώπη το κοινό φόβημα και ο κοινός ένθουσιασμός για έμάς ή ή κοινή άγανάκτησι κατά των Τούρκων σε έναν βαθμό που να ύποχέωθουν ή Κυβέρνηται να πάρουν μέρος. Ό πόσα ώραια πράγματα! Κι όλα χωρίς καμμία σκοτούρα και χωρίς το παραμικρό έξοδο. Όσιε για το ένα ή για το άλλο, αν δεν ήτουν και για όλα αυτά μεζή, ή δουλειά μας ήτουν βέβαιη και ήτουν σε πανι δειμένη, και μ'ητέ που έχρεάζονταν πολλὰς προτομασίας και πολλά έφόδια, κι αυτή ήτουν ή γνώμη όχι μόνον της κυβερνήσεως και του παλατιού, αλλά και όλων των μικρών και μεγάλων πολιτικών μας όπου συναθροισμένοι τα έκούβεντιαζαν όλες τας ήμέραις κι όλες τας ώραις, άφίνοντας κάθε άλλη τους δουλειά, σταίς λέσχαις και στους καπνένιδες και σε όλα τα άλλα κέντρα κ' έσυγγαίρονταν ό ένας τον άλλον κι όπου δεν έτολμούσε κανέναν να τους κάμη την παραμικρή παρατήρησι από φόβο μη χαρκαχτηρισθί σε μισέλληνας και σαν προδότης. Αν τοϋτοι έλάβαιναν τας έμπνευσάς τους από την κυβέρνησι και το παλάτι ή ή κυβέρνησι και το παλάτι από τοϋτους, δεν το γνωρίζω. Απ' όσα μ'ας έσύμπερναν και μ'ας έρεσαν, δεν είχαμε άφήσει το παραμικρό που να μη το ύπολογίσωμε, ενώ που από τα ενάντια δεν είχαμε ύπολογίσει κανένα, και μ'ητέ και τα Αρμενικά έθυμόμαστε πλέον. Έβάμαμε δηλ. κάτι χειρότερα και άνοητώτερα από κείνον όπου είχε κάμει i conti senza l'oste. Αν καμμία από κείναις τας περιστασίας, όπου άπάνου σε αυτές έμεις έλογαριάζαμε, δεν έπαρουσιάζτηκε προς βοήθεια μας, τοϋτο φυσικό τ'ω λόγω έσυνέβηκε έπειδή ύπήρχαν και λόγοι ενάντιοι όπου έμεις δεν έγνοιαστήκαμε, καθώς θα ήτουν φρόνιμο, να τους ζητήσωμε και να τους εύρωμε, αφού είχαμε πάρει την άπόφασι να παραδεχώμαστε και να πιστεύωμε μόνον ό,τι μ'ας έρεσε. Μπορεί κάποιος από κείνους τους λόγους και να ήθελε μ'ας ξεφύγει· όχι όμως και όλοι να μ'ας ξεφύγουν, καθώς έσπ' έθηκε. Έχουμε όσας σε άνα ήμερίδα από ποιοι από μ'ας έρωμάστε και να μη θέλωμε να πιστεύωμε ως και τα έδω· να βεβαιωθί για την άπόφασι, να παραδεχώμεναι και δεν μ'ας έρεσαν. Δεν είναι δύσκολο και το αυτό· να ύπολογίσωμε και να έμετρούμε, να άμφιβάλλουν αν ή έτερμ έχει έμπει στη Θεσσαλία, αφού ό ίδιος εγώ είχα τύχει μάρτυρας σε μιά συνάθροισι όταν ένας είχε φέρι την έδηση

τῆς πρώτης υποχωρήσεως, κ' ένας άλλος εἶχε σηκωθεί ἀπὸ τὸ σκαμνὶ τοῦ ὁλοῦ ἀναμμένος κ' ἐφώναζε ὅπως τοῦτο εἶν' ἀδύνατον. κ' ἐπειδὴ ὁ πρῶτος ὑποστήριξε ὅπως εἶναι βέβαιον γιὰ τὸν λόγον ὅπου ἦσαν δύο τηλεγραφήματα, τοῦτος τὸν ἐτίπληξε μὲ θυμὸ καὶ ἴσως θὰ τὸν ἐχτυποῦσε ἂν ἐκεῖνος δὲν ἤθελε σιωπᾶσαι. Εἶχε κάποιον δικηγόρον καὶ αὐτὸς ἐπειδὴ δὲν ἐμποροῦσε νὰ φανταστῇ πὺς στὴν ἐλευθέρῃ οἰκονομικῇ κατὰστασιν τῆς δικῆς μας, χωρὶς ν' ἀναφέρω γιὰ τίποτ' ἄλλο, ποῦ θὰ ἦταν τόσα νὰ πῶ, εἴχαμε ἐπιχειρήσει πόλεμον χωρὶς νὰ εἴμαστε πᾶρα βέβαιοι γιὰ τὸ καλὸ ἀποτέλεσμά του. Καὶ μήτε αὐτὸς ὑποπεύσθουν ὅπως οἱ κυβερνήταις ἐκεῖνοι 'ποῦ τοῦς εἶχε φέρεи στὴν ἐξουσία ὅχι μόνον ἡ μετὰ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ τόπου, ἀλλὰ καὶ ἡ βασιλικὴ καὶ ἐκείνη καὶ ἡ συναίνεσι, ἐνωμένοι καὶ μετὰ τοὺς ἀντιπολιτευόμενους, καὶ ἐνωμένοι καὶ μετὰ τοὺς βαθυρόφρους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς μετὰ τὰ ψηφὰ καπέλα καὶ τ' ἄσπρα χερσὶν ἡ μὲ τὰ τρικώλα καὶ μετὰ τὰ φτερά, καὶ ἐνωμένοι καὶ μετὰ τοὺς δικηγόρους καὶ ἄλλους ἐπιστήμονας καὶ ἐιδήμονες, καὶ μετὰ τοὺς καθηγηταίς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ μετὰ τοὺς τοῦς τελειόφοιτους, θὰ ἐμποροῦσε νὰ ἦναι ὅλοι ἀμαθεῖς καὶ ἀνόητοι καὶ ζουρλοὶ καὶ ξεμαρμαμένοι οὐδεὶς τὸν βαθμὸν. Γιὰ αὐτὴν τὴν πρόνοιαν καὶ δικαίαν ἐκτίμησιν, ἡ κυβέρνησις, μετὰ τὴν γνώμην καὶ τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ καὶ θὰ ἔκανε καλὰ νὰ τοῦ δώσῃ ἕνα πρᾶγμα. Ὑπαρχοῦν πατριώταις ὅπου πιστεύουν ὅπως ἕνας ἀπὸ τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης θὰ εἶναι καὶ ἡ παραχώρησις ἐμῶς τῆς γραμμῆς τῆς συνθήκης τοῦ Βερολίνου. Τοῦτο βέβαιον ἡ κυβέρνησις καὶ τὸ παλατιὸν δὲν τὸ πιστεύουν θὰ τὸ ἐπιστεύουν ὅμως, δὲν εἶναι δύσκολον, ἂν εἴχαμε νικήσει. "Αν ὁ Δελφινὸς σήμερον, κατὰ τὸ συνειρημένον σύστημα τῶν πολιτευτῶν μας, ἐκδικούμενος τὸν Πάλλη 'ποῦ εἶχε ζητήσει τὸν πόλεμον ὅχι γιὰ ἄλλο τίποτα παρὰ γιὰ νὰ τοῦ πᾶρῃ τὴν θέσιν, ἤθελε φωνάζει καὶ ἤθελε ἀπαιτῆσαι νὰ μὴ κλείσῃ εἰρήνη χωρὶς ἐκεῖνον τὸν ὅρον, δὲν εἶναι δύσκολον νὰ εὕρισκον ὑποστήριξιν ἄρετὴ γιὰ νὰ μετακινήσῃ τὸ κλεισίσιμο τῆς εἰρήνης καὶ βάλῃ σὲ σκοτούρα τὸν Πάλλη, ἀδιάφορον ἂν οἱ Τούρκοι ἔρχονταν στὴν Ἀθήνα ἢ ἔμπαιναν καὶ στὸν Μωριά. Ὁ Δελφινὸς ὅμως δὲν τὸ ἔκαμε ὡς τὰ σήμερον, δείχνωντας μὲ τοῦτο ὅπως εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸν ἀντίπαλό του. Λέω ὅπως ὁ Πάλλης εἶχε ζητήσει τὸν πόλεμον ἁπλῶς καὶ μόνον γιὰ νὰ ἀντιπολιτευθῇ καὶ ριζῇ τὸν Δελφινόν, ἐπειδὴ τὸ δὲν ὅλοι, κ' ἐπειδὴ ὁ Πάλλης θεωρεῖται σὰν ἄνθρωπος εὐφυὴς, κ' ἐπειδὴ, σύμφωνα μετὰ τοὺς κανόνες τῆς λογικῆς, μήτε ὁ βασιλεὺς θὰ εἶχε προσκαλέσει στὴν κυβέρνησιν τοῦ τόπου ἕνα ἀνόητον δαιμονισμένον ὅπου εἰλικρινῶς καὶ μετὰ μανίαν καὶ πῶτος αὐτὸς ἀπ' ὅλους εἶχε ζητήσει τὸν πόλεμον, καὶ τὸν προσηλάσσει γιὰ ν' ἀντικαταστήσῃ ἄλλον ὅπου ἦτον ἐκείνος τοῦ πολέμου καὶ ὅπου μόνον πρὶν ὅστερα, δὲν ἤξερον ποῖς, εἶχε γελαστῇ καὶ τὸν εἶχε κάμει. Εἶναι βέβαιον ὅπως ὁ καυμένος ὁ Δελφινὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰδείλαζε καὶ δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ τίποτα ἀπὸ κεῖνα. ἴσως ἐπειδὴ ἐθυμώοντο τῇ βρωμοδουλειᾷ τοῦ 1886' ἀλλ' ἀφοῦ τὰ ἔκαμε, πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ παραδεχτοῦμε ὅπως στὰ ὅστερα εἶχε ἀλλάξει γνώμην κ' εἶχε πισθεῖ καὶ αὐτὸς, ἐπειδὴ, ἂν δὲν ἦτον ἔτσι (σύμφωνα πάντως μετὰ τοὺς κανόνες τῆς λογικῆς), δὲν θὰ εἶχε κάμει τὴν ἀνοησίαν νὰ μείνῃ στὴν θέσιν τοῦ καὶ ἀναδεχθῇ μιὰ τέτοια ροβερὴν εὐθύνη 'ποῦ θὰ ἐμποροῦσε κελώτατα νὰ τὴν εἶχε φορτώσει ὅλην στὴν ῥάχην τῶν ἀντιπάλων του. Εἶναι πολὺ πιθανὸν οἱ ἀντίπαλοί του σὲ τέτοια περίστασι νὰ ἐγύριζαν φύλλον καὶ, λαβάζωντας τὴν ἐξουσίαν, νὰ μὴ ἔκαναν τίποτα' ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦτο ὁ Δελφινὸς θὰ βρισκόταν ὡρελμένος, καὶ ζημιωμένοι οἱ ἀντίπαλοί του.

N. Σ. Κ.

(ἀκολουθεῖ).

κοινὸν διαδήματον, εἰς τῶν ἐν Ἀθήναις πρέσβεων (ὁ "Εγγεῖων) εἴηται νὰ προσκληθῇ πρῶτον ὁ βασιλεὺς Γεώργιος ἁπλῶς ν' ἀνακλήσῃ τὰ στρατεύματά του καὶ τὸν στόλον του νὰ διατυπωθῇ δὲ τὸ τελείωμα ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως. Τοῦ Μουράδου ἐρωτήσαντος τὴν γνώμην τοῦ ἀνακτοβουλίου τοῦ Βερολίνου, ὁ Μαροῦλλ' ἀπεκρίθη, συναιρῶναι τοῦ αὐτοκράτορος, ὅτι ἡ Γερμανία ἤρετό ἀπολύτως νὰ παραδεχθῇ τὸν χωρισμὸν καὶ ὅτι, ἐν ἡ ἂν περιπτώσει ὑπερίσχυεν ὁ χωρισμὸς, δὲν θὰ συμμετεῖχε τοῦ ἐν Ἀθήναις κοινῷ διαδήματος, Προβλέπων ἀρνητικὴν ἀπάντησιν τῆς Ἑλλάδος, ὁ Μουράδου ἐπρότεινε νὰ προσκληθῶν ἐνθὺς οἱ ναυάρχοι νὰ ὀρίσωσι τίνα μέτρα ἔχοντες ἀναγκά, ὅπως, ἐνθὺς μετὰ τὴν παρέρειναι τῆς ταχθείσης προθεσμίας, ἀποκλείσωσι τὸν Πειραιᾶ ἢ τοὺς ἄλλους ἑλληνικοὺς λιμένας, ἢ διακόψωσι πᾶσαν συγκοινωνίαν μετὰ τὸν ἑλληνικὸν στόλον καὶ τῆς νήσου, παρακλώσωσι πᾶσαν ἀπόπειραν ἐπισιτισμοῦ καὶ τήρησιν τὴν τὰς ἐπὶ τῶν κατεχομένων σημείων. Ὁ Ἀντὼ ἐν τῇ ἀπαντήσῃ του ἀπεφαίνετο λεπτῶς κατὰ τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν ἑλληνικῶν λιμένων. Ἀπ' ἑτέρου ἡ Ἀγγλία κατ' ὁρθεὶ νὰ συμμετάσχωσι πᾶσαι αἱ Δυνάμεις τῆς συμπληρωματικῆς διακοινώσεως πρὸς τὴν Πύλιν, δι' ἧς ἐζητεῖτο ἡ βαθμιαία ἐλάττωσις τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων καὶ ἡ συγκέντρωσις εἰς τὰ φρούρια. Ὁ Βισκόντης Βερδὸτας δὲν ἀπέκρυπτε χαρὰν ἐπὶ τῇ ἀποφάσει ταύτῃ. «Εἰδείκνυτο περίφοδος ἐν ὁρίων τῶν ὕλικῶν καὶ ἠθικῶν δυσχερειῶν, ὅς θὰ συνεπήγετο ἡ προσφυγὴ εἰς ἐκδρακτικὰ μέτρα κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐπὶ τὴν ἰδίαν ὑπερσχευῶν τοὺς συνδυασμοὺς, οἵτινες θὰ διηκόουν τὴν οἰκιοθελίαν ὑποταγῇ τῆς Ἑλλάδος».

Πόλεμος ἢ ἐπανάστασις

Πράγματι ἡ Ἑλλάς κινδυνεῖ νὰ συνθηκολογήσῃ ἐντίμως. Διὰ τῆς ἀντιτάσεως τῆς Ἀγγλίας εἶχε κατορθωθῇ ν' ἀποκρουσθῇ ἡ περὶ ἀποκλεισμοῦ τοῦ Πειραιῶς πρότασις τοῦ Γερμανοῦ αὐτοκράτορος, νὰ προταχθῇ ἡ ἀναγνώρισις τῆς κρητικῆς αὐτονομίας, νὰ κωλυθῇ ἡ ἀποστολὴ τουρκικῶν στρατευμάτων καὶ νὰ ζητηθῇ καὶ ἡ ἀνακλήσις τῶν ὑπαρχόντων ἐπὶ τῆς νήσου. Ἀλλ' ἐν Ἀθήναις ἐδέσποζον αἱ ἀγνοαὶ καὶ ὁ Βουρρὲ ἐπέστελλεν ὅτι ἡ κρίσις δὲν καὶ μόνας ἐπεδέχτο διεξόδους, τὸν πόλεμον ἢ ἐπανάστασιν μετὰ πᾶσιν αὐτῆς τῶν βλαπτικῶν. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ διὰ τίνας μέσων θὰ ἐδέσποζεν ἡ κυβέρνησις τῶν παθῶν τοῦ ὅχλου, ἂν ὑπῆκουεν ἁπλῶς ἀνεύθυνον εἰς τὸ κέλευσμα τῶν Δυνάμεων. Ἡ ἀπάντησις τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν κοινὴν διακοινώσιν ἐφάνη οὐχ ἥτερον ἀνοήτου, σὰ τὴν ὁδὸν εἰς ἐθνηκὰς διαπραγματεύσεις. Ἀλλ' ἡ Γερμανία εἰδείκνυτο ἀνένδοτος. «Εν ἡ ἂν περιπτώσει ἡ Ἑλλάς ζητήσῃ νὰ ἐπιληφθῇ διαπραγματεύσεων ἐπὶ τοῦτον ἢ ἐκεῖνον τὸν ὅρον, ἡ Γερμανία δὲν παραδέχεται (ἐλέγεν ὁ Μαροῦλλ') ὅτι ἡ Εὐρώπη δύναται, εἰς ὅσην περὶ τὴν ἐπὶ τὰ πράγματα νὰ στέρξῃ τὴν ἐλαχίστην διαμαδίην ἰδέαν πρὸς πρὸ τὸ ἀθηναϊκὸν ἀνακτοβούλιον».

Τούταυτιον, ὁ Βισκόντης Βερδὸτας ἐν τῇ ἡμισείᾳ ἱκανοποιήσῃ, ἦν παρέσχετο ἡ Ἑλλάς ἀνακαλέσασα τὸν στόλον τῆς, διέδλεψε λόγον

ἐπιτρέποντα νὰ παραταθῶν αἱ διαπραγματεύσεις καὶ ν' ἀναβληθῇ προσωρινῶς ἡ χρῆσις τῶν ἐκδρακτικῶν μέτρων».

Διαλλακτικὴ λύσις προταθείσα ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας

Ὁ Σαλιουρὴς προέβαινεν ἐπίσης εἰς ἀποπειραν διαλλακτικῆς λύσεως. Κατ' αὐτὸν «τὸ τελευταῖον μέρος τῆς ἑλληνικῆς ἀπαντήσεως ἦτο συντεταγμένον ἐν διαλλακτικῷ πνεύματι, τὸ δὲ ἀθηναϊκὸν ἀνακτοβούλιον ἐφαίνετο ζητοῦν διέξοδον ἐκ τῆς θέσεως, εἰς ἣν περιήλθεν. ἴσως δὲν ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον νὰ μετατραπῶσι τὰ ἐν Κρήτῃ ἑλληνικὰ στρατεύματα εἰς σῶμα αὐτονομικῶν καὶ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς εἰρήνευσιν τῆς νήσου. Οἱ κοινὲς ἐννοεῖαι, διὰ δὲ θὰ κινῶνται πλέον ὑπὸ τὰ ἑλληνικὰ χρώματα, οὐδὲ θὰ διοικῶνται ὑπὸ ἑλλήνων ἀξιωματικῶν. Θὰ ὑπακούωσιν εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν συμμαχικῶν στρατευμάτων καὶ θὰ συγχωρευθῶσι πρὸς αὐτὰ, ἐπιτελούμενα τὸ ἔργον τῆς μὴ ὑπαρχούσης πλέον χωροφυλακῆς, ἧς ἡ ὑπηρεσία εἶρε ἀναγκασιότατη».

(ἀκολουθεῖ).

Εἰδοποιήσις

Ὁ ὑποφαινόμενος λαμβάνει τὴν τιμὴν νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ εὐγενὲς τοῦτο κοινὸν ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἐκτέλεσιν οἰουδήποτε ἔργου χαρακτικῆς ὡς λ. χ. Μονογράμματα δι' ὠρολόγια, ράβδους, ἐπισκαπτηριοθήκας, μεταλλίνας σφραγίδας μετὰ καὶ ἀνευ μελάνης, σχέδια ἐπὶ ξύλου διὰ τυπογραφῆτον.

Περαιτέρω πληροφορίαι λαμβάνονται ἐν τῇ χρυσοχοίᾳ τοῦ κ. Α. Φρέδα ἀπέναντι τοῦ Παλαιοῦ Θεάτρου.

Ἐν Κερκύρᾳ τῇ 28 Ἰουλίου 1897.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΟΥΡΔΙΕ

Χαρακτικῆς

Il sottoscritto ha l'onore di far noto a questo colto pubblico che si assume d' eseguire qualunque lavoro di incisione come p. e. Monogrammi per orologi, bastoni, porta-biglietti etc. Timbri a secco e per inchiostro di metallo, stamperie in legno per tipografia.

Per informazioni rivolgersi al negozio del sig. L. Freda rimpetto al Teatro vecchio.

Corfù li 28 Luglio 1897.

GIORGIO BOURDIER

Incisore

Εἰς τὸ ἐν τῇ Πόλῃ Ραϊμόνδου καὶ ἑναγτι τῆς Ἑκκλησίας Ἀγίας Παρασκευῆς κείμενον οἰνοπωλεῖον τοῦ ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΡΑΔΗ εὑρηνηται

ΟΙΝΟΙ ΓΝΗΣΙΟΙ καὶ

ἐκλεκτοὶ εἰς φιάλας ἐτῶν τριῶν, δύο καὶ ἑνὸς εἰς τιμὰς λίαν σγκαταβατικάς.

Προσέλθετε καὶ δοκιμάσατε

(ἰδ. — 6)

Εἰς τὸ παρὰ τὴν Πύλιν Σπηλαίαν κείμενον Κατάστημα τοῦ

ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ ΜΠΟΝΑΤΗ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

ΚΑΦΦΕΣ τὴν λίτραν πρὸς Δραχ. . . 1,20

» τὴν λίτραν πρὸς Δραχ. . . 1,50

» Α'. ποιότητος ἡ λίτρα Δρ. 1,80

ΖΑΧΧΑΡΙ τὴν λίτραν πρὸς Λεπτὰ 66

ΟΡΥΖΙΟΝ Α'. ποιότητος 66

Β. »

ΣΑΡΩΘΡΑ ἀπὸ 1. πρὸς Δραχ.

ΚΑΚΩΒΑΤΕΒΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΕΝΩΝ

Η ΚΙΤΡΙΝΗ ΒΙΒΛΟΣ
ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

(Συνέχεια, ὅρα προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ἐπίδοσις διακινώσεως

Εὐχρηστός καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἐν Ἀθήναις πρέσβεων ἀναφύοντο διαφοραὶ περὶ ὧν ὁ ἐν Βερολίῳ πρεσβυτὴς ἀπέστειλε τῇ 2 Μαρτίου, συζητουμένων τῶν ὁρῶν τοῦ σχεδιαζομένου